

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisni se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstva in namahčevnem, vsaka beseda Din 2.—

Štev. 78 * Maribor, torek, dne 11. julija 1939 * Leto XIV

Teorija o življenjskem prostoru ni nova

Vse imperialistične države so vodile politiko po teoriji o življenjskem prostoru.

Vedno pogosteje čujemo klic po življenjskem prostoru. V sedanji dobi ga je izprva navajala Nemčija, sedaj pa že tudi Poljska, Madžarska in Romunija. Kaj je to življenjski prostor in kakšen smisel ima v zunanji politiki? Ali je ta klic sploh nov?

Kaj je to »življenjski prostor«? — Kaj hoče in kdo ima pravico zahtevati »življenjski prostor«? Ali je nemški »Lebensraum« v prejšnji državi sami ali pa v današnji veliki državi?

Po nemški koncepciji (načrtnem mišljenju) je »življenjski prostor« velike države oblast, ki se geopolitično izpolnjuje z državo, to se pravi, dopolnjuje se z njo gospodarsko, politično, vojaško in prometno.

Tako zoblikovana in postavljena teorija »Lebensraum« ima to-le posledico: da se »življenjski prostor« povečava v zvezi z osvajanjem novih oblasti. Pred priključitvijo Avstrije je veljal ta klic za njeno področje. Potem pa je pozelel Sude, Češko in Moravsko.

Vsaka osvojena oblast pa zbuja potrebo po novem življenjskem prostoru in s tem se ta prostor povečava na dolej še ne obsežene zahteve.

Tako nastaja pravi »perpetuum mobile«, ki ga Angleži dobro poznajo, ko pravijo, da je Nemcem samo do formule.

Kdo ima po nemški koncepciji pravico, da zahteva življenjski prostor? Ali morda vsi narodi? Ali na primer Poljska sme zahtevati življenjski prostor po direktivah nemške geopolitike, ki bi predvsem obsežal vzhodno Prusijo, ki geopolitično (zemljepisno) pripada Poljski, ker se nahaja ob ustju Visle in v območju poljskega morja. Ali ima n. pr. Poljska pravico, da zahteva Opolsko Šlezijo, ki ne spada le etnografsko (po narodnosti) Poljski, ampak je tudi geopolitično del poljske Gorenje Šlezije? Ne.

Nemška teorija zanika tako pojmovanje pravice do življenjskega prostora onim državam, ki nimajo značaja imperija (velesile).

Nemci tudi stalno pojasnjujejo Angliji: Mi se ne maramo vmešavati v vaš življenjski prostor, toda mi zahtevamo, da tudi vi priznate naš življenjski prostor. Vi ste ustvarili imperij v daljnih prekomorskih krajih, mi hočemo ustvariti imperij v Srednji in vzhodni Evropi.

V nacionalsocialistični bibliji »Mein Kampf«, katere program kljub vsemu Nemčija realizira, čitamo: »Mi nacionalni socialisti moramo odločno zahtevati uresničenje naših zunanje-političnih ciljev, to je, osiguranje zemlje in tal, ki nemškemu narodu na tem svetu pripadajo.

Nadaljujoč Bismarckovo politiko, ki se je nezaupljivo zadržala proti kolonialni razširitvi rajha, avtor »Mein Kampf«, ki se smatra za naslednika Bismarckovega dela, jasno in odločno zametava koncepcijo kolonialnih osvajanj ter zahteva razširjenje »dežele in tal v Evropi, in sicer na zvhodu.«

(Wir stoppen den ewigen Germanenzug nach den Süden und Westen Europas und weisen den Blick nach dem Land im Osten. Wir schliessen endlich ab die Kolonial- und Handelspolitik der Vorkriegszeit und gehen über zur Bodenpolitik der Zukunft.)

Kljub temu pa Nemčija kaže neke kolonialne zahteve, in te imajo značaj aduta v mednarodni igri, ne da bi bil to njihov namen. Nemci smatrajo za svoj življenjski prostor ne svoje nekdanje

Gdansk in pogajanja z Rusijo

Gdansk rešujejo

Francoski levičarski listi v Parizu napadajo francosko in angleško vlado, da pripravljata glede Gdanska novo Monakovo. Po vesteh teh listov naj se Gdansk priključi Nemčiji, Poljska naj si pa zagotovi svoboden prehod do morja (koridor). Senat v Gdanku naj to sam sklene. Angleški in francoski poslanik sta zatrjevala te dni poljski vladi v Varšavi, da zaradi Gdanska vendar ne moreta ob silni izzvati vojne in Poljske v tem sporu sploh ne moreta braniti.

Nova, četrta ponudba Moskvi

Po vsej verjetnosti ima Gdansk in pa države, ki Rusijo nočejo priznati, naj-

Poljska vlada je poslala glede Gdanska posebno spomenico lordu Halifaxu, v kateri zahteva, da mora 1. Gdansk ostati samostojen, 2. v poljskem carinskem področju, 3. Poljaki morajo uživati v Gdanku enakopravnost in 4. nemška večina ima v Gdanku kulturno in narodno svobodo, istotako poljska manjšina.

Londonški tisk je uverjen, da je Hitler prepričan o nevarnosti. Pričakuje pa ob enem pogajanja in postavlja Gdansk trenutno bolj v ozadje.

važnejšo vlogo. Anglija in Francija nočeta prevzemati širših obveznosti za

mir.

Zaradi diferenc v pogajanjih z Rusijo, sta Anglija in Francija četrtič stavili svoje predloge, katerih vsebina ni znana, znane tudi niso ruske zahteve. V splošnem je znano le, da se bodo pogajanja vršila samo za tripartitet, pogodbo po prvotnem načrtu, po katerem sprejmejo te države jamstvene obveze le med seboj, kar sliči nekaki vojni zvezi, dočim ostane varnost drugih držav le subjektivna stvar posamezne zaveznice.

Socializem je kriv, »Slovenec« zopet enkrat udarja na protisocialistične strune. Ne bo dolgo in bomo lahko čitali, da sta socializem in marksizem kriva sedanjih svetovnih zmed.

Ustanovitelj in predsednik JRZ — izključen iz lastne stranke

Avala javlja: Dne 9. julija se je sestal glavni odbor JRZ. Sejo je vodil dr. Korošec, ki je prvi podpredsednik. Poročal je predsednik vlade, ki je pojasnil dogodke zadnjih mesecev. Navedel je, da niti širši, niti ožji glavni odbor nista imela seje od 19. VIII., dasi je večina članov teh odborov ponovno zahtevala sklicanje sej. Ker je en podpredsednik umrl (dr. Spaho), drugi pa je bil bolan, je on, Cvetković, sklical sejo. Glavni odbor je izvajanjem ministrskega predsednika Dražiše Cvetkovića pritrdil, sprejel vse predloge soglasno in ga na-

zadnje izvolil za predsednika stranke. Prvi podpredsednik ostane dr. Korošec, drugi podpredsednik pa je postal namesto umrlega dr. Spaha, dr. Džafer Kulenović.

Ob enem je glavni odbor izključil iz stranke: dr. Milana Stojadinovića, Djuro Jankovića, Ugrina Joksimovića, Dušana Letico, dr. Nikolaja Novakovića, Svetozarja Stankovića, Svetlika Stankovića, Dobrivoja Stoševića in Dušana Triskovića. Glavni odbor je obsodil dr. Stojadinovića, ki je hotel razcepiti stranko.

Nova konferenca — o Tijencinu

Angležem se ne mudí.

Tijencinsko vprašanje, oz. vprašanje blokade inozemskih koncesij v kitajskih pristaniških mestih po Japoncih, je nekaj časa izgledalo tako grozeče, da se je mislilo, zdaj pa zdaj utegne izbruhniti vojna. Ako bi bila Anglija ravnala prav tako hitro, kot so ravnali japonski generali, bi do vojne najbrž tudi že prišlo, toda angleška vlada si da čas tudi na Kitajskem. Zadovoljila se je z demonstracijami in solidarnostno izjavo Zedinjenih držav (ki imajo na Tihem oceanu same 1.240.000 ton vojnih ladij, napram 860.000 tonam japonskih), s če-

mer je vzbudila pri japonski vladi primeren učinek. Japonska vlada je pristala na konferenco in sedaj so tudi to vprašanje Tijencina položili na dolgo klop. Izgleda, da Anglija računa na gospodarsko izčrpanje svojih nasprotnikov. Kajti, ako imajo Zedinjene države že sedaj 60 odst. vsega zlata v svojih blagajnah, potem človek lahko izračuna, koliko ga imajo še nasprotniki Anglije in kdaj bo šel še ta preostanek preko luže za nakup surovin, ki jih te države morajo imeti.

afriške kolonije, nego oblasti v srednji in vzhodni Evropi, ki so vojaško geografsko (kakor pravi Hitler) v zvezi z Nemčijo. V teh oblastih žele Nemci dobiti protektorat, zemljo za naseljevanje in surovine.

Ali politika življenjskega prostora razlagana po nemškem imperializmu predstavlja nacionalno-socialistično politiko? To je politika čisto protinacionalistična in imperialistična, ona ne zahteva narodno in čisto rasno (plemensko) državo, marveč hoče ustvariti velik nadnarodni imperij.

Ali je politika »življenjskega prostora« v nasprotju s politiko avtarkije (samopreskrbe)? Ne. Ona jo odlično izpopolnjuje, ker je življenjski prostor potreben samo avtarkijskim državam (t. j. državam, ki hočejo vse kar potrebujejo pridelati doma).

Pacifistične države, ki sodelujejo z vsem svetom, ne potrebujejo posebnega »življenjskega prostora«. — One svoje življenjske potrebe, surovine in vse,

kar jim primanjkuje, prejemajo od drugih držav v zameno. Toda države, ki se zapirajo in izolirajo iz mednarodnega sodelovanja in ki žele vse same producirati v taki količini, ki je primerna njihovi potrebi, pa morajo zahtevati priključitev oblasti svojega gospodarstva »zemljo in tla« drugih narodov in to čim več. Odtod tudi izvira tista dinamika nacionalnega socializma.

Avtarkija in veliko — prostorno gospodarstvo se odlično izpopolnjujeta.

Teorija nemškega »Lebensrauma« znači teorijo, ki je po potrebi prirojena na službo nemški avtarkiji (gospodarski samozadovoljitvi). Življenjski prostor demokratičnega naroda, ki želi mirno sodelovanje s celim svetom, je samo v okviru lastne države, dočim imajo imperialistični narodi svoje življenjske prostore na ozemljih tujih držav in ta življenjski prostor — kakor že danes vedo in morajo vedeti zapadne države — se povečava z vsako novo aneksijo.

Po »Sl. Rj.«

Sporazum

med predsednikom vlade in dr. Mačkom

Grol, ki je razgovarjal z dr. Mačkom v Zagrebu, je poročal voditeljem SDK, UO in JNS z ozirom na sedanji položaj, da uvideva, da utegnejo razgovori med D. Cvetovičem in dr. Mačkom vesti do podpisa sporazuma. Udeještvovanje skupin bo po doseženem sporazumu ob večji politični svobodi mogoče, dočim je sedaj sporazum najvažnejše državno vprašanje.

Mednarodni kongres tekstilnega delavstva

se je vršil te dni v Stokholmu.

Navzočih je bilo 72 delegatov, in sicer iz Anglije, Francije, Belgije, Švice, Nizozemske, Poljske in iz štirih nordijskih držav. Tekstilna stroka je danes ena največjih in je zaradi tega kongres pomemben za tekstilno delavstvo in delavsko gibanje sploh.

Kongres se je zaključil 6. julija po tridnevni posvetovanju.

Kam s poljedelskim delavstvom?

Stroj vedno bolj izpodriva poljedelškega delavca.

Iz Vojvodine poročajo, da je bila letošnja žetev pšenice v tej najbogatejši pokrajini opravljena v treh dneh, med tem ko se je sicer rabilo za žetev po tri tedne.

Tako hitro je bila opravljena žetev radi tega, ker so bogati vojvodinski kmetje nabavili letos okrog 3500 kosilnih strojev, ki opravljajo tudi večino ostalega dela, kot vezanje snopov itd., tako, da vsak tak stroj nadomesti 25 delavcev.

To je velikanski tehnični napredek, ki pa ima svoje nedogledne socialne posledice. Kajti 3500 takih kosilnih strojev nadomesti 85.000 delavcev. V Vojvodini pa je bilo že pred leti najmanj toliko poljedelskih delavcev, ki niso imeli zaposlitve, ali pa k večjemu tu in tam ob žetvi. Gotove uredbe v Vojvodini so v prid poljedelskim delavcem omejevale nabavo strojev, zlasti pa posojanje strojev. Ta omejitev je postala spričo velikih nabav strojev iluzorna in Vojvodina stoji pred velikim socialnim vprašanjem: kam z odvišno delovno silo na kmetih?

Stvar postaja problem in tragika za deset- in desetisoče.

Roosevelt vztraja na ukinitvi prepovedi izvoza orožja

in napoveduje uvedbo splošne vojaške dolžnosti v slučaju vojne.

Ameriški senat je, kakor znano, odklonil od Roosevelta zahtevano ukinitve prepovedi izvoza orožja v slučaju vojne.

Roosevelt pa s to odklonitvijo ni zadovoljen, ampak vztraja slej ko prej na stališču, da mora priti do ukinitve nevtralnostnega zakona.

Ob priliki proslave 63 letnice neodvisnosti Zedinjenh držav v Hyde Parku je izjavil novinarjem, da se Zedinjene države trudijo preprečiti svetovno voj-

no, naglasil pa je, da se strinja z zunanjim ministrom ameriške vlade Hullom, ki pravi, da je treba prepoved izvoza orožja v slučaju vojne vsekakor ukiniti. Vesti iz inozemskih glavnih mest pričajo, da bi tako ukinitve zakonite prepovedi o izvozu orožja najbolj pozdravile vse miroljubne države. Nato je Roosevelt še dodal, da bo osredotočil ves svoj napor v tem pravcu, da doseže prej omenjeni cilj, ukinitve zakona o nevtralnosti.

Volitve obratnih zaupnikov v Sloveniji se bodo vršile iznova

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je mnenja, da je razveljavljenje izvoljenih obratnih zaupnikov v Sloveniji zakonito. Pooblastilo v finančnem zakonu za 1939-40 se nanaša tudi na volitve obratnih zaupnikov.

V smislu že objavljenega odloka se bodo nove volitve obratnih zaupnikov vršile v času od 15. julija do 15. avgusta tega leta.

Organizacije, volilni odbori in zaup-

niki naj se pravočasno preskrbe z uveljavljenim materijalom in potrebnimi informacijami, v kolikor bi jih potrebovali. Strokovna komisija v Ljubljani (poštni predal 280) in centrale organizacij oskrbujejo vse potrebno.

Nove volitve obratnih zaupnikov morajo biti še veličastnejša manifestacija organiziranega delavstva in nameščenstva.

Za letošnji odkup pšenice bo potrebno 250 milijonov dinarjev

Deloma bo prispeval »Prizad«, deloma državna blagajna.

Kakor znano, je cena naši pšenici določena na 165 dinarjev za 100 kg. To znaša najmanj 75 din nad ceno na svetovnih tržiščih.

Za nakup pšenice potrebuje Prizad, ki je v to pooblaščen, 250 milijonov dinarjev. Pšenico, ki jo bomo izvozili, bomo prodali samo po ceni, ki je na

svetovnem trgu. Ker bo pa kmet prejel za pšenico polno ceno, bo razliko med ceno na svetovnem tržišču in našo domačo ceno moral nekdo plačati. Ta nekdo bo vsekakor država, v kolikor ne bo Prizad pri prodaji pšenice na drobno zaslužil tudi za kritje tiste razlike. Zaenkrat bo država dala Prizadu 250 milijonov dinarjev kredita.

Vojna brez vojne napovedi med Mandžukujem in zunanjo Mongolijo

Iz obmejnih prašk so se razvili hudi boji, ki še vedno trajajo.

Na meji zunanje Mongolije in Mandžukuja (države, ki stoji pod protektoratom Japoncev) se razvijajo boji na 10 milj dolgi črti, v okolici hriba Nomanhan, ki leži 160 milj južnozpadno od Hailara. Japonci se trudijo, da bi ta hrib zavzeli, toda mongolske čete se jim upirajo z veliko odločnostjo in s stalnimi protinapadi.

Ob dveletnici japonsko kitajske vojne

so japonska letala obmetavala z bombami Čunking, sedanje kitajsko glavno mesto. Pri tem so z bombami ubila okrog 200 ljudi. Bombe pa so padale tudi v bližini angleških rečnih vojnih ladij na Jangceju, radi česar se je pred-

stavnik japonskega vojnega brodogradilnega podjetja opravil najstarejšemu angleškemu pomorskemu častniku na Jangceju.

Kako živijo delavci v Novi Zelandiji?

V »Parizer Tageszeitung« opisuje nek emigrant življenje v Novi Zelandiji, angleškem dominionu, ki leži južno od Avstralije. Dopisnik pravi, da si lahko tam tudi priprosto delavec privoščiti mnogo »evropejskih« luksuznih predmetov, kakor radio (vsako mesto ima tam par oddajnih postaj), avto, kopalnico itd. To je delavcem omogočeno predvsem vsled tega, ker je tam zelo razširjeno plačevanje na obroke, toda na čisto drugi in ugodnejši podlagi, kakor v Evropi. Mezde so povprečno visoke, toda tudi tam poznajo zelo mnogo odtegljajev, med drugim za socialno oskrbo. Vsak Novozelandski dobi namreč od 60. leta naprej državno pokojnino v izmeri okrog din 420.—

Širite naš list!

C. Nordhoff in J. N. Hall:

78

HURIKAN

PETNAJSTO POGLAVJE.

Ti štirje ljudje — trije odrasli in en otrok — so bili s spomini na skupno prestano trpljenje močnejše povezani drug z drugim, kot pa, ako bi bili v krvnem sorodstvu.

Bili so tako sami na Motu Ateji, kot da bi bili edina človeška bitja, ki so še ostala na tem svetu. O tem, da so bili edini preživeli z Manukure niso dvomili niti najmanj. Že takrat, ko je odplavilo njihovo drevo so domnevali, da so edini, ki so še ostali živi. Edina možnost, s katero so še računali je bila, da so se nekateri, ki so se zatekli na Motu Tongo, rešili, toda na podlagi lastnih skušenj so smatrali za nespametno, da bi jemali to za resno.

Gospa de Laage si je polagoma opomogla. V početku je bila tako izmučena in tako omotična, da se je samo zmedeno spominjala tega, kar se je bilo dogodilo.

Spominjala se je trenutka, ko so valovi izpodjedli poslednje korenine, s katerimi je bilo drevo priraščeno v tla, vse ostalo pa, kar se je bilo pozneje dogodilo ji je skoro docela zginilo iz spomina. Počasi, skoro proti njeni volji so ji vstajali tudi drugi spomini: na drevo, ki je plavalo daleč od kopnega na morju, — na Maramo, ki je kot nekje iz daljave klicala njeno ime — na Terangijev zabuhli obraz in s krvjo podplute oči, ko je gledal na njo z veje, katere se je oklepal.

Ko se je čutila že nekoliko bolj pri moči, ji je Marama na kratko pripovedovala kje so se nahajali in kako so dosegli obrežje. Marama in Terangi sta tako nežno skrbela za njo, da je bila gospa de Laage globoko ganjena. Zavedala se je, kaj je imela za veljaviti tema dvema, udanima, junaškima človekoma — nič manj kot svoje življenje.

Mirno morje, modro nebo nad njim, sončna vročina, ki jo je nekoliko omilila prijetna lalna sapica od jugovzhoda, vse to je bilo v ostrem nasprotju z opustošenjem okrog njih. Od mnogo tisoč palm, ki so rasle na otoku jih je ostalo kakih dvesto ali tristo, vse ostale je izruval hurikan. Skladišče, malo zidano poslopje, je ostalo ohranjeno. Streho je pač odneslo in morje, ki je vdrlo skozi polomljena vrata v notranjost je naplavilo mnogo peska, toda Terangi je uspel, da je večino orodja in zaloge zopet izkopal. Zaposlen z delom, si je odganjal težke misli, in razen tega je bila pri njem Tita, ki je ob vsakem novem odkritju od vznichenja vriskala. Malo po malo sta privlekla na dan najraznovrstnejše koristne stvari: dva zaboja polna konzervnega mesa, škatljo z dvajset funti prepečenca, sekire, nože, železo za izdelavo ribiških sakov, da celo zabojev starih oblek, ki je pripadal poglavarju.

S pekočo žalostjo v očeh je jemal Terangi posamezne kose oblek iz zaboja: nošene srajce iz bombaža, obleke, ki so bile last Mate ... S Tito sta posušila te predmete na soncu, nakar jih je Terangi zanesel pod zaklon, kjer je ležala gospa de Laage na pesku.

Bilo je opoldne tretjega dne, ko je Terangi pri-

Dama in po svetu

V svobodne strokovne organizacije se zaganja »Slovenec« ob vsaki priliki in se čudi, zakaj smatramo ene organizacije za svobodne, druge pa za nesvobodne. Svobodne strokovne organizacije so vse tiste, ki priznavajo načelo razrednega boja in žive iz lastnih sredstev ter neodvisno od katerekoli politične stranke ali delavstvu tujih vplivov. Za take organizacije velja tudi načelo, da imajo v samoupravnih delavskih ustanovah le toliko zastopnikov, kolikor si jih pribore s pomočjo demokratičnega volilnega reda in v podjetjih toliko zaupnikov, kolikor jih lahko dosežejo na podlagi zaupanja, ki ga uživajo med delavstvom, nikdar pa ne s podporo od strani delodajalca. Upamo, da bo sedaj »Slovenec« vsaj v grobih obrisih ločil svobodne od nesvobodnih strokovnih organizacij in ne bo več tako neumno spraševal, katere organizacije mislimo, ako pišemo o svobodnih strokovnih organizacijah. Nas list sicer ni glasilo svobodnih strokovnih organizacij, lasti si pa pravico, da podpira njih delovanje in jih priporoča, ker smatra, da so delavstvu neobhodno potrebne, ne da bi bile svobodne delavske strokovne organizacije napram našemu listu kakorkoli obvezane.

Izkjučitve iz komunistične stranke. V listu »Proleter« (Belgija), smo nedavno citirali imena cele vrste jugoslovanskih komunistov, ki so izključeni iz stranke radi nediscipline, trockizma in raznih drugih zadevščin. Med izključenimi se nahaja nekdanji prvak tega gibanja v Jugoslaviji prof. dr. S. Marković in neki V. Kdo bi te in podobne stvari mogel razumeti?

Vpokojen je bil te dni glavni ravnatelj poštne hranilnice v Beogradu dr. Milorad Nedeljković. Namesto njega je bil imenovan glavni tajnik zveze denarnih zavodov v Zagrebu dr. Milenko Marković.

Finančni minister je odpotoval v inozemstvo. Ministra Djuričiča bo ta čas nadomestoval trgovinski minister Jevrem Tomić.

Sovjetska vlada za poplavlence v Bolgariji. Deževje v Bolgariji je pred par tedni povzročilo poplave, ki so težko prizadele velike dele dežele. Sofijski listi poročajo, da je sovjetska vlada darovala za najtežje prizadete poplavlence 100.000 levov.

Kdo je bil v Nemčiji proti podpisu versajske mirovne pogodbe? Ker se zadnje čase večkrat piše o versajski mirovni pogodbi in o tem, kdo je bil za to pogodbo in kdo proti, je treba ugotoviti, da je tedanja nemška vlada z ministrskim predsednikom Scheidemannom, v kateri so bili socialni demokratje, demokratje in med njimi trije Judje, odstopila, ker se ni strinjala s sklepom narodne skupščine, da naj se versajska mirovna pogodba podpiše.

Nemški generalštabni častnik si ogleduje angleško armado. Londonski časopisi so objavili vest, da je podpolkovnik grof Gerhard Scherwin, dočeljen angleškemu odseku nemškega generalnega štaba, te dni prisostvoval vojaškemu poduku nekega oddelka angleške suhozemske vojske v Londonu. Izgleda, da Anglija razkazuje svojo vojaško moč, v domnevi, da bi tudi to lahko služilo — miru.

Na kaj vse pridejo Angleži. Državni podtajnik v angleški vladi je sporočil v parlamentu, da bo zunanji minister Halifax predlagal nemški vladi, da obe državi vsak dan za nekaj

časa zamenjata svoje oddaje v radio na ta način, da bo nemška vlada oddajala svoja poročila in propagando na angleških oddajnih postajah, angleška vlada pa na nemških oddajnih postajah. Kako bodo sprejeli ta predlog v Berlinu, še ni znano.

600.000 brezposelnih je v enem letu zopet dobilo delo v Angliji, odkar se je pričela tekma v oboroževanju. Kaj se bo zgodilo v Evropi, kadar se bo oboroževanje nehalo?

Velika vojaška parada v Parizu se bo vršila na naročni praznik dne 14. julija. Anglija bo poslala na to proslavo 52 letal, s katerimi bo upravljalo 240 častnikov in vojakov ter se bodo ob tej priliki vršile velike tekme vojaških letal.

Profesorski kongres se je vršil od 6. do 8. avgusta v Sarajevu. Učitelji meščanskih šol pa so imeli 18. občni zbor svojega društva v Nišu.

Bata namerava graditi v Bosni tri tovarne. V Gređicah pri Brčkom tovarno za tekstilne proizvode, kjer bi bilo zaposlenih 4 do 5 tisoč delavcev, v Dobrinju tovarno usnja, v kateri bi bilo zaposlenih 7 do 8 tisoč delavcev, tretja tovarnica bi izdelovala gumijaste predmete, letno 255.000 zunanjih plaščev za kolesa in 760.000 notranjih zračnih cevi za kolesa ter 24.400 gumijastih plaščev za avtomobilsko kolesa, 3 milijone balončkov, 750.000 otroških žog, 400.000 gumijastih igrač za otroke in še nedoločeno število protiplinskih mask. Maske iz gumija, ki jih izdeluje Bata, so boljše od doslej rabljenih, ker se dajo očistiti in jih tudi najhujši strupeni plini ne prežoro, dočim so maske, ki so sedaj v rabi, občutljive proti gotovi vrsti plinov.

Vincencijevo družbo so razpustili v bivši Avstriji. Nacistične oblasti so zapečatile 74 krajevnih organizacij in premoženje izročile društvu za ljudski dobrobit.

Za ogleduh stika pariška policija, ki je v par dneh napravila 300 preiskav.

Romunija bo imela slabo žetev pšenice. Deževje, ki je trajalo polne tri tedne v Romuniji, je zelo poslabšalo izgleda za letošnjo žetev pšenice. Prvoletno so računali, da jo bo ostalo za izvoz vsaj 2 milijona ton, sedaj pa pravijo, da jo bo komaj 500.000 ton.

Proizvodnja železa v Španiji znaša sedaj 1.5 milijonov ton in jekla 2 milijona ton.

V Sofijo na vsejunaški zlet je odšel minister za telesno vzgojo Cejović.

Pogalanja v Moskvi bodo trajala še najmanj teden dni.

Zgube Japoncev na Kitajskem niso nič manjše kot izgube Kitajcev.

Iz Češke

Veličastne Husove proslave v Pragi

Desettisoči na »Staromestnem rinku«.

»Narodni Prace« poroča: »Husove proslave so potekle povsod mirno. Bilo jih je sicer manj, kot v preteklih letih, toda radi tega je bila udeležba parkrat večja, čeprav jih to pot niso prirejale občine in prosvetni zbori, kot doslej, ampak večinoma samo obe češki cerkvi.

Najmočnejša proslava je bil Husov spomenik razsvetljen z reflektorji; samo za trenutek se je skrivil v senco — husitskih praporov. Prošava, katere se je udeležilo prebivalstvo brez razlike verske pripadnosti, je bila kratka, toda prisrčna.

Pri petju narodne himne »Kde domov mi je« je ostalo malokateremu oko suho ...

šel po ta zavoj oblek. Ko so pojužniali konzervno meso, h kateremu so prigriznili nekoliko prepečenca in pojedli nekaj mladih kokosovih orehov, se je s Tito podal na delo, da bi popravil kanu. Tita je tekala pred svojim očetom; njena raztrgana obleka in njeni črni lasje so opletali okoli nje v vetru. Gospe de Laage se je storilo milo pri srcu, ko je gledala za to malo postavo. Koliko otrok z Manukure je še ostalo pri življenju? ... najbrž nobeden razen Tite. Skoro ni bilo mogoče misliti, da bi bili še drugi preživeli katastrofo.

Marama, ki je klečala v bližini, je pričela iskati v svežnju med obleko; njena obleka se je v viharju spremenila v cunj. Razgrnila je neko obleko, ki sta jo obe takoj spoznali; bila je last njene matere. Obe ženi sta se, sledeč nekemu notranjemu občutku, približali druga drugi. V očeh gospe de Laage so zaigrale solze, četudi se je junaško premagovala, da bi jih zadržala. Naenkrat je zakrila Marama svoj obraz z rokama in pričela divje in bridko jokati; končno si je utrla pot bolečina, ki jo je tako dolgo zadrževala. Z do smrti ranjenim srcem in objokanega obraza je gospa de Laage objela mlado ženo. Marama pa se je je oprijela, kot da je ne bi hotela nikdar več spustiti.

Dolgo časa sta stali tako, objemajoč druga drugo, potem pa je mlada žena dvignila glavo. »Tirara — končano je«, je rekla z zamolklim glasom. »Mrtvi so — vsi so mrtvi. Naše solze jih ne bodo priklicale nazaj v življenje.«

(Dalje prihodnjič)

Iz naših krajev

KRANJ

Zanimiva odkritja o skrivnostnih učinkih sladoleda. Neki Pavel Slapar piše v 7. številki »Kranjskega zvonca« »O vsakdanjih, a grobih vzgojnih napakah« in pravi, kako kvarno vpliva na otroka, ako starši ustrežejo njegovemu poželjenju. Vendar pa ta problem načelnja polovičarsko že radi tega, ker govori samo o poželjenju otrok po slaščicah. Izmed slaščic si je vzel za tarčo sladoleđ, katerega pravi, da že liže vsak četrti. Med »lizuni« sladoleđ vidi »majhne, velike, polinteligente, preproste delavce in počesane konjice«. Članek vidi prav v sladoleđu kvaren učinek na narod v materialnem, še bolj pa v moralnem oziru. Ne bomo ugovarjali, da sladoleđ škoduje želodcu, zlasti, če se ga uživa preveč. Ne moremo se pa strinjati s tem, ko članek vidi v kupovanju sladoleđa veliko zapravljanje denarja. Za delavca naj pomeni za en dinar sladoleđ luksus, ki bi si ga ne smel privoščiti? Izgleda tako, da mora biti delavec v svoji potrebi čim bolj skromen, ker po tem se regulira na trgu cena delovni sili, kajti o nepotrebnih potrebnih imovitejših slojev se v tem časopisu nikdar ne piše. Protislovje pa je v tem, da današnja kriza v svetovnem gospodarstvu nastaja radi tega, ker je konsum manjši od produkcije, vsled tega po pravi logiki nastaja brezposelnost. Protislovje je tudi to, da se na eni strani uvaja vedno nova racionalizacija in priganjaški sistem, na drugi strani pa naj bi se vračali doma k staremu primitivnemu delu, menda zato, da bi ne imeli časa za izobrazbo. Vse te probleme obravnava članek samo z enega vidika. In končno, ali naj otroku ne kupimo slaščic samo radi tega, da ne ustrežemo njegovemu poželjenju? Kar se tiče posledic v moralnem oziru pa prihaja članek do zanimivih ugotovitev. Dobesedno pravi: »Sladkosnednost je del čutnosti. Nebrzdana sladkosnednost je nebrzdana čutnost; premagovana sladkosnednost je premagovana čutnost. — Otrok, ki se ni naučil sladkosnednosti premagovati, ne bo znal pozneje krotiti svoje čutnosti! V začetku poželi sladoleđ in bonbone, pozneje bo poželel cigarete ali alkoholne pijače; še pozneje bo poželel ali neizmerno, ali pa nedovoljeno uživanje spolnih naslad.« — Sladkosnednost rodi po teh ugotovitvah res hude »skušnjave«, ki vodijo prav v vedno pogubljenje... Ako pa te posledice izvirajo iz same ugoditve poželjenju, potem se to ne da tako enostavno odpraviti, kajti, otrok si na primer poželi tudi kruha, kadar je lačen, mleka, kadar je žejen, toplote, kadar mu je mraz, počitka, kadar je truden itd., itd. Torej je pojem o poželjenju zelo širok, tako za otroke kakor za odrasle. Vse delo se vrši iz nekakega poželjenja; čeprav je to poželjenje večkrat v bistvu zelo nasprotujoče, kajti, nekdo, ki delo da izvršiti, ima poželjenje recimo po večji udobnosti, drugi pa, ki to delo vrši, ima poželjenje po zaslužku. Jedro vsega tega članka naj bi bilo, da mi otroke vzgajamo v tem, kakšno poželjenje je za nje škodljivo, na drugi strani pa kaj si smejo poželeli in če treba doseči tudi z bojem, da si ustvarijo človeka vredno življenje. Enostavno se odrekati vsakemu poželjenju ter priporočati skromnost pa da misliti, da bo nekdo od te skromnosti vendarle bogatel... Da pa se pri učenju delavskih otrok članekarju krha idealizem, to pa prav dobro pokaže s svojo prakso, vsled česar je nepotrebno, da to še posebej povdarja. Njegova razlaga, kakšni so delavski otroci, je prav zanimiva in predvsem bo držalo to, »da so skoro vsi z nedovršeni razredi obtičali nekje na sredini«. — Pred letom smo poročali, kako je neki otrok streljal z vrta s flobertovko ter zadel mimoidočega delavca ravno v glavo. Takrat se v tem sorodnem časopisu ni pisalo o slabi vzgoji otrok. Nasprotno se je na naše poročilo odgovarjalo brez vsakega komentarja, češ, da cela zadeva ni tako huda. Koncem koncev tudi mi razumemo, da iz tega zrišča ni tako hudo, ako se ustreže poželjenju otroka po flobertovki, motornem kolesu itd., kakor pa otroku, ki si poželi za en dinar sladoleđ.

Pred volitvami obratnih zaupnikov! Da smo pred volitvami obratnih zaupnikov, to opazimo tudi iz pisave »Gorenjca«, ki je smatral za potrebno, da pod »Delavski obzorik« postavi masten naslov: »Laži-demokracija marksističnega voditelja« in stvar zabeli z neko »marksistko« iz »Jugobrune«, ki se mora zagovarjati, ker ni več ločila parskega fonda od svojega imetja, v čemer je poročilo točno. Pomankljivo je to poročilo samo v toliko, ker dotične »marksistke«, ki že dolgo ni več članica katke organizacije URSSA, ne navaja imena. Menda pardonira to »marksistko« radi njenih ožjih sorodnikov, ki se vidno udeležujejo v pokreth pod »Gorenjčevim« pokroviteljstvom. »Gorenjec« iz tega stališča za svojo informativnost res zasluži pohvalo, vendar v tej dalekosežni informativnosti zapostavlja objavljane vesti, ki se gode bližje njega. — Sprememba vodilne osebe v kakem trgovskem podjetju je tudi omembe vredna, zlasti, če se pokaže, da se posledice »likvidirajo« na obojestransko zadovoljiv način.

ZABUKOVCA

Iskreno soža je izrekamo starišem umrle hčerke, vrle sodružice Zore Zupanceve.

Rodbina Fischerjeva, Eisdan, Belgija.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

LJUBLJANA

Ljubljanski OUZD bodo nadzidali za eno nadstropje, tak sklep je sprejela seja osrednjega ravnateljstva SUZOR-ja. S tem bo končno izveden načrt, kakor je bil prvotno zamišljen, pa prekrizan, ker se je tedaj smatralo,

da ne gre, da bi se toliko denarja zazidalo v Ljubljani. Sedaj po tolikih letih ta nadzidava ne bo prišla nič cenejše, če ne bo še dražja in razen tega bo s tem v zvezi sto drugih neprilik.

MARIBOR

Občni zbor Podpornega društva železniških delavcev se je vršil v navzočnosti 91 skupinskih delegatov

V nedeljo, dne 9. julija se je vršil v dvorani »Sokolskega doma« nekdanja »Uniska dvorana« občni zbor največje železničarske humanitarne organizacije »Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev«, katerega se je udeležilo 91 delegatov iz Slovenije, Hrvaške in Srbije.

Občni zbor je vodil predsednik društva Lorger Simon. Že pred občnim zborom je bilo predloženo vsemu članstvu tiskano letno poročilo, katero so posamezni člani odbora samo še nekoliko dopolnili. G. Pšenčnik Anton je podal tajniško poročilo, g. Würzinger Ivan pa blagajniško. Razrešnično odboru je predlagal v imenu nadzorstva Frangeš Ivan.

Društvo je štelo ob koncu l. 1937 12.510 članov, umrlo jih je v l. 1938 154 črtanih je bilo 154, na novo pristopilo jih je 1.023, tako da se je število članstva ob koncu poslovnega leta 1938 pomnožilo na 12. 715.

Od celokupnega članstva je 10.370 zavarovanih za posmrtnino v znesku din 8000, 1602 člana pa po din 3200, preostanek članstva plačuje nižje prispevke in ima seveda tudi temu primerno nižje terjatve napram društvu v slučaju smrti.

Ob sklepu poslovnega leta je imelo društvo to-le premoženje: 5,94 milijonov dinarjev naložb v raznih denarnih zavodih, razen tega pa še 7 hiš, čijih bilančna vrednost znaša 4,31 milijonov dinarjev. **Premoženje društva se je v l. 1938 pomnožilo za 906.624 dinarjev.**

Na članarini je prejel društvo v poslovnem letu 1,7 milijonov dinarjev, na najemini 355 tisoč dinarjev, izplačalo pa je na odpravninah in posmrtninah din 968.940.

Društvena uprava je že lansko leto izdelala nova pravila, ki so bila med letom potrjena, tako, da se je občni zbor vršil po novih pravilih, ki jamčijo članstvu vpliv in nadzorstvo v društvu potom v tajnih in proporcionalnih volitvah izvoljenih delegatov. Volitve so se vršile po skupinah in so bile zaključene že koncem aprila.

Z novo uredbo o humanitarnih organizacijah je moralo tudi Podporno društvo preurediti svoje poslovanje in vpeljati neke vrste sistem kapitalnega kritja, t. j. v svrhu zajamčenja v pravilih oz. pravilniku predvidenih podpor mora imeti društvo zbrane dovolj velike rezerve. Zavarovalni tehnik, ki je proučil finančno stanje društva je našel, da je varnost za izplačila obveznosti napram članom podana, ako se nekoliko zviša članski prispevek. Občni zbor je na podlagi tega sklenil, da se poviša prispevek za 4 kategorije društvenih članov za din 1,50, tako, da bo član, ki je doslej plačeval mesečno din 12,50, oz. din 4, 5 in 7, doplačal od obč. zbora sklenjeni

Tudi higijena. V Mariboru je par javnih stranišč, izmed katerih pa je le eno, pred frančiškansko cerkvijo, ki je higijenično urejeno, ostala pa se nahajajo v takem stanju, da je človeka strah vstopiti. Tako stranišče je tudi na Vodnikovem trgu, kjer je sedaj živilski trg. Prijatelj našega lista nam poroča: V soboto, dne 8. t. m. sem bil primoran pogledati v ta skrit prostor. Kljub temu, da vzhuj vrže človeka skoro nazaj, sem le korajžno stopil naprej za tiste planke. Svoji očem nisem mogel verjeti, kar sem zagledal tamkaj. Prislone k stenam so stale v tem ozkem prostoru razložene tržne stojnice, koje in deske, na katerih so se pasli čeli roji muh. Zgrozil sem se nad tem pogledom. Ako bi mi kdo kaj takega pripovedoval ne bi mogel verjeti. Kje je tu higijena...

Socialne posledice ukinitve izdelovanja tablet za šumečo limonado. Zadnjič smo poročali, da so bile tovarne, ki so izdelovale tablete za šumečo limonado, prisiljene ustaviti fabrikacijo tega proizvoda, ker ne smejo več uporabljati saharina, z uporabo sladkorja se pa tega proizvoda ne da fabricirati. S tem so prizadete tovarne, posebno pa tudi delavstvo. Kakor izvemo, je bilo pri proizvodnji tablet za šumečo limonado v eni sami tovarni (»Unio« v Mariboru) zaposlenih okoli 30 do 40 delavk, ki so na ta način izgubile svoj zaslužek. Iz tega je razvidno, da ima od prepovedi uporabe saharina škodo država, če ne drugače pa vsaj na davkih, ki jih plačuje tovarna in delavstvo, razen tega pa se povečava brezposelnost. Z ozirom na vse to bi gotovo kazalo, da se prepoved glede uporabljanja saharina v takem primeru ukine. Taka prepoved bi bila razumljiva samo tedaj, ako bi mogla država računati s tem, da se bo fabrikacija predmeta nadaljevala z uporabo sladkorja, na ukinitvi produkcije pa država gotovo ni in ne more biti zainteresirana.

Potrebni bodo ukrepi v svrhu zaščite kupcev. Na mariborskem trgu se je pojavilo blago za obleke s primesjo umetne volne. Kakor se nam zatrjuje, se to blago prodaja, ne da bi se kupce posebej na to opozorilo. V interesu kupcev bo, ako se bo s strani oblasti zahtevalo, da se blago, v katerem je primes umetne volne primerno označi.

Mariborski mestni muzej ostane do nadaljnjega zaprt radi popravil.

HRASTNIK

75-letnico obstoja proslavi »Rudarska godba« v nedeljo, dne 16. julija t. l. Na predvečer 15. t. m. ob 6. uri se bo vršil promenadni koncert. Na dan proslave pa je na programu budnica, sprejem sosednjih godb pri jutranjih vlakih, nato slavnostni govor na veseličnem prostoru pred »Delavskim domom«. Pri tej priliki se bo odlikovalo tudi nekaj najstarejših godbenikov. Popoldanski program pa bo obsegal slavnostni koncert vseh godb. Nato bo sledila prosta zabava. Na ta svoj praznik delavska godba prav vladno vabi našo javnost iz Hrastnika, kakor tudi iz ostalih sosednjih krajev.

»Vzajemnost« l. v Hrastniku si šteje v dolžnost, da se prav iskreno zahvali vsem, ki so prihiti od blizu in daleč ter tako pripomogli, da je proslava 15-letnice obstoja tako sijajno uspela! Družnost! — Odbor.

JESENICE

Tovarniški izleti se spet vršijo po malem. Kakor pa je videti, delavstvo nima mnogo veselja, da bi se jih udeleževalo, ker je uvidelo, da to, kar se ob takih prilikah govori, ni doslej še nikdar postalo kri in meso. Vse pripovedke o delovni skupnosti in tov. družini se razblinjajo navadno že drugi v nič in marsikdaj sledi celo pravo pravcato razočaranje, ker je oni, ki je danes govoril, prihodnji dan nadaljeval s šikanami in priganjanjem sočlanov tovarn. družine in članov delovne skupnosti. Koliko pametnejše bi bilo, če bi se ta denar, ki gre za izlete, dal v obliki povišanih mezd delavstvu ali pa, da bi tovarna prispevala za nakup šolskih potrebščin za otroke tovarniških delavcev, ki že danes trepetajo pred velikimi bremenmi, ki jih čakajo začetkom septembra, ne vedoč, katere nove knjige in morda novi zvezki bodo spet predpisani. Saja, ki naj bi pri starših vzbujala veseje — solj se njihovi otroci v njej izobrazujejo — povzročajo večini strah, ker bo zopet treba šteti nekaj sto dinarjev za šolske potrebščine in te nihče ne bo vprašal, kje jih boš dobil. Denar, ki se porabi za klobase, golaš, pivo in vino na tovarniških izletih, ki skopni kar mimogrede, bi bil veliko koristnejše in trajnejše porabljen, ako bi ga tovarna porabila v gornje svrhe. Je pa takih koristnih stvari še mnogo in vsaka bi bila boljša, kakor minljiva zabava na teh izletih.

TEHARJE

Vidimo, da občina zelo gleda na napredek. Popravila je občinsko hišo, sedaj pa pusti popravljati tudi cerkev sv. Štefana, to je staro župno cerkev, ki je že za časa vojne služila kot — skladišče (vendar pa tega nismo predlagali socialisti). Glede popravila te cerkve smo mnenja, da je odveč, kajti imamo veliko novo župno cerkev in 100 korakov v stran znano podružnično cerkev sv. Ane. Cerkev sv. Štefana bi lahko nadomestili z majhno kapelico, ki bi popolnoma služila svojemu namenu. V tej cerkvi se bere maša samo dvakrat na leto in še takrat cerkev ni nikdar polna vernikov. Denar, kolikor bo stalo to popravilo, bi določili za sirotišnico, ali vodovod, ali pa za popravilo ceste, po kateri se tako kadi, kadar pelje po njej kak avto, da zgine modrina neba v sivih oblakih. Prav bi bilo tudi, ako bi se postavilo kakšno občinsko dvorano za kulturne prireditve itd. Vse to bi bilo potrebno in mislimo, da se večina občanov s tem tudi strinja. — Občan.

Prodajajo se in kupujejo jih. Časopisi poročajo, da je sportni klub »Rapid« v Bukarešti sklenil pogodbo z zagrebškim žogobračem Sipošem, ki je bil doslej igralec »Gradjanskega«. Da bo »Gradjanski« laže prebolel to težko izgubo mu bo »Rapid« plačal 180.000 lejev odškodnine in razen tega bo odigral letos v jeseni dve tekmi v Zagrebu za pavšalno ceno din 5000. Pri teh tekmah bo Kipoš seveda nastopil kot »romunski« favorit proti barvam svojega nekdanjega kluba, kateri mu je gotovo tudi omogočil, da je postal tako izvežban in znamenit sportnik. Pa naj še kdo veče, da sport ni idealen! Kaj ima vse to opraviti v amaterstvu?

Pokloni iz muzeja. Franco je poklonil Hitlerju dve sliki slavnega španskega slikarja Zuloage, ki sta bili doslej spravljene v muzeju. Inozemsko časopisje prinaša obširne članke o slikah in umetninah, ki jih je španska republikaška vlada rešila pred uničenjem na ta način, da jih je izročila v shrambo v inozemstvu.

V benediktinskem samostanu v Göttingu pri Kresmu, ki je bil odvet menihom in je prešel v last narodno socialistične stranke, se bo v kratkem vršila večja nacistična prireditve.

Pomanjkanje domačih krojaških pomočnikov. Iz vrst krojaških mojstrov čujemo, da je v našem mestu zelo malo vajeniškega naraščaja in se že tudi občuti pomanjkanje domačih pomočnikov. To pomanjkanje domačih pomočnikov je posledica ometljive sprejemanja vajencev, ki je bila svoj čas predvidena z okvirno uredbo velikega župana. Namesto domačih pomočnikov prihajajo sedaj pomočniki od drugod, iz Ljubljane in Zagreba, kjer se jih seveda ne manjka. Tudi okoliški mojstri imajo dovolj vajeniškega naraščaja, vendar pa po zadržanju mojstrov prihajajo kot pomočniki v mestu v poštev predvsem samo tisti, ki so se v mestih izučili.

Rosenbergov mlin prodan. Industrijec Rosenberg je prodal svoj mlin v Jezdarski ulici 13 industrijcu Janezu Vindišu iz Ptujja za 1,287.000 dinarjev.

Albanski petrolej. Po italijanski uradnih podatkih znaša produkcija petroleja v Albaniji na mesec 15.000 ton. Upajo pa, da bo mogoče dvigniti produkcijo na letnih 200.000 ton, kar znaša le 5 odstotkov dejanske potrebe Italije na petroleju v mirnem stanju.

Prepovedan. Roman umrlega italijanskega pesnika d'Annunzia je vatikanska inkvizicijska komisija postavila na indeks, kar znači, da ga noben katoličan pod smrtnim grehom ne sme brati.

Ogromna delavska kulturna manifestacija v Kamniku

ob priliki proslave 20-letnice »Solidarnosti« in »Delavske knjižnice«

V Kamniku se je vršilo v nedeljo, dne 9. julija sijajno uspela delavska kulturna manifestacija v zvezi s proslavo 20-letnice obstoja delavskega pevskega društva »Solidarnost« in »Delavske knjižnice«.

Na kolodvoru je bil slavnostni sprejem gostov, odkoder je krenila mogočna povorka proti mestu, v kateri je bilo do 2000 udeležencev najrazličnejših delavskih društev od blizu in daleč. V sprevodu so igrali štiri godbe.

Na slavnostnem prostoru se je vršilo zborovanje, na katerem so društva čestitala brat-

skima jubileantoma. V imenu občine je pozdravil podžupan g. Strgar. Posebno toplo je bil aklamiran tudi dolgoletni pevovodja »Solidarnosti« g. Vidmar.

Na predvečer je bil koncert v kinodvorani, ki je istotako uspel nad vse pričakovanje.

Tako ogromne delavske proslave v Kamniku še ni bilo. Delavstvo iz najrazličnejših krajev Slovenije je ta dan manifestiralo svojo odlično voljo, da hoče ostati brez prestanka na delu za svoje velike kulturne ideale, ki so ideali vsega človeštva.

Za enoten nastop socialističnih strank v vseh državah

S seje delavske socialistične internacionale.

Dne 18. junija je bila seja izvršnega odbora delavske socialistične internacionale v Bruslju.

Na tej seji je predložil tajnik dr. Fric Adler posebno spomenico, v kateri pojasnjuje položaj v delavski socialistični internacionali ter zavzema svoje stališče.

Dr. Fric Adler je tajnik internacionale že od leta 1923. in je vsekakor kompetenten, da predlaga izvršnemu odboru, kakšno stališče naj zavzema v konkretni situaciji. V svoji spomenici je želel tudi poudariti predpogoje, ki omogočajo njegovo aktivno sodelovanje v tajništvu internacionale.

Francoska delegacija je želela, da se razprava o memorandumu odloži. Predlagala je, da naj se memorandum prej predloži sestavnim strankam internacionale, da ga prouče, o njem razpravljajo in ugotove svoje stališče. Očividno je imel predlog namen, da se vsem strankam omogoči zavzeti stališče napram političnemu položaju, ki je sprožil to vprašanje.

Obsirna razprava, ki se je razvila o tem predlogu, je opozarjala na dve struji. Ena je odobrvala francoski predlog (večinoma emigrantske stranke), dočim pa ga je druga skupina delegatov odklanjala. Pri glasovanju o francoskem predlogu je bilo zanj samo 86 glasov, dočim je bilo proti predlogu 90 glasov. — Vzdržalo se je glasovanja 16 glasov.

V tej situaciji je francoska delegacija stavila nov predlog. Delegacija, smatra,

da je o vprašanjih, ki jih načinja dr. Fric Adler, treba razpravljati na eni mednarodni konferenci internacionale.

Med razpravo je levica grozila z Adlerjevo ostavko. Adlerjevo spomenico spravlja v zvezo z Adlerjevo funkcijo ter smatra, da bi pomenila odklonitev memorandumu sprejem njegove demisije v tajništvu internacionale. O tem tolmachenju spomenice se je posebej glasovalo in se je izreklo proti 100 glasov in za 78, ob vzdrževanju 16 glasov.

Na podlagi tega rezultata je predsednik proglasil, da Adler ostane dalje tajnik ob soglasni želji izvršnega odbora, ker so glasovi manjšine dejansko njegovih ožjih somišljenikov. Spričo tega glasovanja, ki mu je dalo popolno zaupnico, je Adler izjavil, da bi mogel tajništvo obdržati le tedaj, če se sprejme drugi francoski predlog. Zaradi tega Adlerjevega stališča je bilo sklenjeno, da bo izvršni odbor razpravljal o predloženi spomenici na prihodnji seji, ko bo na dnevnem redu tudi točka volitev tajnika. Tajništvo bo dostavilo memorandum sestavnim strankam, da zbere do prihodnje seje mnenja posameznih strank.

Stremljenje dr. Adlerja je, da se politična taktika, ki vsled reakcije in mrzličnega vojnega hujskanja pod pritiskom razmer ni povsem enotna pri posameznih strankah, spravi v sklad s socialističnim gibanjem in razmerami povsod. V ta namen je potrebna temeljita razprava in definitivni sklepi.

Veličastno uspela proslava 15-letnice „Vzajemnosti“ I v Hrastniku

V nedeljo, dne 2. julija t. l. se je vršila proslava 15-letnice obstoja pevskega oddelka »Vzajemnosti I«, združena s počastitvijo 15-letnega požrtvovalnega delovanja njega pevovodje s. Alojzija Podlogarja.

Ze na predvečer 1. julija je izvajanje Simončič-Gregorčeve operete »Erika« pokazalo, kako visoko mesto zavzema delavsko kulturno gibanje v naši srajasti dolini.

Naštudiranje take operete gotovo ni lahka stvar in je zato tem bolj značilno, da se je društvo lotilo te težavne naloge. Izvedba operete je pokazala, da 15-letno delo ni bilo zaman, nasprotno, da se je v teh 15 letih vzgojil močan kader pevcev in igralcev, ki so nam zagotovili, da bo delavsko kulturno gibanje v Hrastniku lepo napredovalo. Izvedba je ne le navdušila gledalce, ampak jih celo presenetila, saj so se pa tudi vsi igralci kakor orkester pošteno potrudili. Orkester je dirigiral jubilar s. Podlogar, režijo pa je vodil neumorni s. Viktor Malovrh.

Publika, ki ni sestajala samo iz delavcev, je bila tako številna, da kaj takega na sličnih prireditvah v Hrastniku še nismo zabeležili. Vsi brez izjeme pa so bili zadovoljni in presenečeni. Vsem sodelujočim je treba čestitati! Naslednjega dne 2. julija pa so nas že v zgodnjih jutranjih urah izvabili iz postelj močni zvoki naše rudarske godbe, ki je vabila k sprejemu gostov.

Pred »Delavskim domom« so se kljub deževnemu vremenu pričele zbirati množice delavcev in nato krenile na kolodvor

k sprejemu gostov.

S kolodvora se je razvila povorka, kateri se je pridružil še delavstvo steklarne in kemične tovarne, s steklarsko godbo na čelu. Sprevod je krenil na veseljni prostor pri »Delavskem domu«. Ker pa je vreme še močno motilo, se je moralo

slavnostno zborovanje

vršiti v dvorani.

Imenom »Vzajemnosti I« je otvoril zborovanje s. Joško Košmos in prisrčno pozdravil vse navzoče, posebno pa še delegata zveze »Vzajemnosti« s. prof. Favajla, pevski zbor »Solidarnost« iz Kamnika ter zastopnike ostalih bratskih društev iz raznih krajev Slovenije. Nato je kot prvi dobil besedo s. Malovrh Karel, župan naše občine, ki je v vznese-nih besedah podčrtal veliko važnost delavskega kulturnega gibanja v Hrastniku, čestital je zboru k njegovemu jubileju in izrekel vsem udeležencem v imenu občine Hrastnik-Dol najprisrčnejšo dobrodošlico.

Nato je povzel besedo slavnostni govornik s. Viktor Malovrh, ki je v svojem res lepo zasnovanem govoru prikazal zgodovino delavskega kulturnega gibanja v Hrastniku. V letu 1912 je nekaj sodrugov ustanovilo prvi delavski pevski zbor z imenom »Rudarski pevski zbor«. Kako važno kulturno delo so ti sodrugji vršili med našim prebivalstvom spoznamo šele takrat, če pomislimo koliko je tedaj trpel slovenski delovni človek tako v narodnem, kakor tudi v socialnem oziru. Zbor je vodil neki Baloh iz Ljubljane, ki so ga plačevali pevci sami, za kar so žrtvovali mesečno vsak po 1 kr. V tem zboru so se oglasile v Hrastniku prvič naše delavske pesmi, prepevali pa so tudi naše narodne pesmi. Zbor se je obdržal do pričetka svetovne vojne, ko so morali skoraj vsi njegovi člani na bojne poljane. Tako je moralo vse delo nehoti zastati do leta

1918, ko je pričel poučevati petje učitelj g. Davorin Čander in sicer brezplačno, za kar mu je bila ob tej priliki izrečena prisrčna zahvala. Imenovani je vodil zbor do leta 1919.

Po kratkem presledku je zbor prevzel neki Zarnik, toda ker ni bilo nikakih uspehov, je delovanje zastalo vse do leta 1924, ko se prične, lahko rečemo, zlata doba našega pevskega zbora.

V maju istega leta namreč je pričel naš jubilar s. Lojze Podlogar z rednimi pevskimi vajami, okrog njega pa se je zbralo okrog 20 zavednih sodrugov med njimi ss. Špitaler Anton, Grabner Franc, Kumlanec Viljem, Urlep Ivan ml. in Jarc Alojz, ki istotako slave 15-letnico delovanja kot pevci. V tej dobi je zbor priredil nešteto koncertov, nastopal ob priliki delavskih prireditev, gostoval pri bratskih društvih, da ne omenjamo številnih priložnostnih nastopov. Zbor je od nastopa do nastopa pridobival tako na uspehih, kakor tudi na številu članstva in šteje danes preko 50 članov pevcev in pevki. Razume se, da je zbor vso to dobo deloval kot odsek »Svobode«, po razpustu pa kot odsek »Vzajemnosti«.

Da je bilo delovanje zbora tako uspešno je brez dvoma zasluga pevovodje-samouka našega s. Lojzeta, ki se je v to službo prostovoljno javil in jo opravlja v splošno zadovoljstvo ne le svojih pevki in pevcev, ampak vsega hrastniškega proletarijata vso dolgo dobo 15tih let. Kdor ve, koliko truda, koliko vztrajnega in napornega dela, koliko zatajevanja je bilo treba, da človek vzdrži skozi 15 let večer za večerom v samih vajah, ta šele ve in zna ceniti delo, ki ga vrši v proslah delavske kulture naš s. pevovodja.

Govornik je želel za svoj vsebinsko lep govor obilo priznanja.

Besedo je povzel nato zastopnik centrale »Vzajemnosti« s. prof. Favajl, za njim pa so še izrekli čestitke delegati posameznih zastopanih društev, nakar je s. Kosmos zborovanje zaključil.

Ob 16. uri pa se je vršil na veseljenem prostoru — saj je medtem nastalo prav lepo vreme —

slavnostni koncert.

na katerem so sodelovali poleg jubilarja še moški zbori »Zarje« in »Vzajemnosti« iz Trbovlj, »Solidarnosti« iz Kamnika ter mešani zbor »Vzajemnosti II« iz Hrastnika.

Mogočno so odmevali akordi pesmi »Slava delavstvu«, ki so jo zapeli združeni moški zbori in ki so tako vžgali, da jo je bilo treba ponavljati. Vsi zbori so želi za svoja izvajanja obilo priznanja.

Ob priliki nastopa mešanega zbora jubilejnega društva pa so pevke in pevci podarili svojemu dragemu pevovodji s. Alojzu Podlogarju dvoje daril — ne kot plačilo — temveč v znak velike zahvale in spoštovanja do njegovega dela, želeč mu, da na tem mestu vztraja še dolgo dobo let, vršeč svojo kulturno mislijo za procvit delavske kulture.

Po koncertu pa se je razvila ob zvokih rudarske godbe prav živahna in prisrčna

zabava,

ki je trajala pozno v noč.

Družnost!

Steklenice od Radenske kisle vode, kupuje firma **Andražič, Maribor**

Katiček sodružic

Strah pred staranjem.

Nešteto ljudi, zlasti še posebno veliko žen, spremlja vse življenje blazen strah pred starostjo. Še ko so v poletju ali celo v pomladi življenja, jim ubajajo misli vedno naprej tja v jesen in v zimo in nikoli se prav ne morejo veseliti današnjega dne, ker že vedno mislijo na jutri. Zdi se mi, da se vse premalo zavedamo, da so vsi letni časi v človeškem življenju epakomerno prijetni, da je vsako vreme zanimivo in tudi vsako potrebno. Kakor je resnična pomlad pri večini ljudi previsoko cenjena, tako tudi vse preveč povzdiguemo pomlad življenja, mladost. Res je pomlad lepa, a pomladanski viharji so pogosto hudi, bridki in skeletni. Vse premalo znamo uživati jesen in vsej njeni lepoti in zrelosti, vse premalo znamo ceniti sicer ne tako pekoče, a mehko božajoče jesensko sonce. Jesen je mnogo vselejša, kakor pomlad, kajti kar izgubi na cvetju, pridobi na sadovih. Vsako drevo cenimo šele takrat, kadar rodi sad, a potem pa moramo biti tudi toliko pravični in velikodušni, da ne zavidamo drevesu cvetja, saj ne more nihče biti popek, cvet in sad hkrati. Ker pokaže vrednost človeka šele njegova starost, ker pa tudi ovne marsikateri cvet, preden da sad, mora stremeti vsak človek samo za tem, da ne zbolí na duši in telesu, preden vstopi v svojo življenjsko jesen. Predvsem se mora vsak zavedati, da je jesen tudi čas vdanosti in odpovedi, da pristoji slabo starejšemu človeku, gledati zavistno na mlajše, za katere veljajo druge postave, druge seže in navade, saj je bil vendar vsakdo tudi sam nekoč mlad. Kdor si ne prestopa domišlja, da je kaj zamudil, živi vedno v preteklosti in ne zna ceniti sedanjosti. Starost nikoli ni pušta, saj vidimo na starih ljudeh, da se silneje oklepajo življenja kakor mladi. Starost je podobna selitvi v novo stanovanje, ki nam je še tuje, ki ima še vse polno katičkov, katerim se bo treba privaditi. Marsikateremu telesnemu užitku se je treba odpovedati, v nadomestilo pa dobimo mnogo duhovnih užitkov, mnogo drugega, novega, dobrega in prijetnega. Marsikatera neprijetnost mladosti odpade, vse silne bolečine se omilijo, brezupno hrepenenje se poleže, dolgočasje ne trpinči več, v starosti šele znamo pravilno izbirati in ceniti in ne požiramo vseh knjig povprek. Bridko je v starosti le to, ker vsi nad glavo kakor Damoklejev meč senca smrti, ki je starosti bližja nego mladosti. A tudi smrti, ki itak kosi mlado in staro, se človek, ki je svoje dni preživel v poštemem delu, ne boji. Ne želimo si nazaj mladosti, ki je minula, ne skušamo je pričarati nazaj z lastnim zunanjim videzom, z barvili in vso ostalo mladostno navlako. Beg v mladostni videz je samo dokaz, kako zelo se dotični boji starosti, morda še bolj kakor drugi, ki ravna nasprotno, ki s svojim tarnanjem o starosti hoče zbuditi sočutje drugih. Mladost je setev, starost je žetev, a oboje mora preživeti človek, preden se mu vsaj nekoliko razodene pravi smisel življenja.

Beseda o filmu

Če si ogledamo obiskovalce kinopredstav, vidimo, da tvori glavni del teh izkoreninjenih malomeščanstvo, ki ni v nobenem stiku z jedrom ljudstva, ki živi topo tja v en dan naprej. Žal pa srečavamo v kino dvoranah tudi veliko preveč delavstva, ki se pač ne zaveda, da večkrat podpira z denarjem za kino vstopnico svojega najhujšega razrednega sovražnika, ki si je izbral za svoje najmočnejše propagandistično sredstvo film, ki je zato postal za nas nevaren in zahrbtn sovražnik. Začel je takoj po vojni s svojim delom in prav film je bil tisti, ki je v malomeščanskih plasteh, v tem najmanj zanesljivem in najmanj odpornem delu našega naroda premagoval počasi in neopazno prvotni hudi odpor proti potučenju. Nam Slovencem, ki smo zrastle pod tujimi kulturnimi vplivom, je ona povprečna, neumna duševnost v tujih filmih tako blizu, da se niti ne zavedamo, kako nas počasi zastruplja. V tujem filmu, pa če je še tako plehek, se čutijo neizobražene in polizobražene množice doma, sprejmejo in požirajo ga brez premišljevanja in brez ocenjevanja, brez vsake lastne samostojne sodbe. Zato je točno, če pravijo lastniki kinematografov, da vlečejo pri nas samo gotovi filmi, ne pa ameriški in francoski ter drugi, dasi niso nič slabši, kvečjemu boljši. A svet vseh teh filmov, duševnost ki jih preveča, vse to nam je tako daleč, da začnemo pri njih misliti z lastnimi možgani, da jih samostojno ocenjujemo in zato tudi takoj opazimo, če so omejeni in bedasti. Ono občinstvo, ki je dvajset let požiralo take tuje filme, zato sedaj čuti docela tuje, saj se dolge ure giblje docela v tujem okolju in res ne prenese več drugih filmov kakor takih. Skozi vseh dvajset let, prav posebno pa še po nastopu preobrata, so ti tuji filmi tudi nevarno propagandni. Vsi poveljujejo samo tuje in obravnavajo s prezirom vse, kar je naše ali pa drugih kulturnih narodov, zato ni čuda, če napolnijo počasi povprečnega slovenskega človeka z malikovalskim spoštova-

njem do vsega tujega in mu istočasno vcepijo porazno zavest o naši lastni narodni brezposlemnosti.

Pa ne samo narodno, tudi razredno je tak tuji film opij za našega malega človeka. Namesto da bi prikazal resnično življenje z vsemi boji in z vsem stremljenjem za lepšo bodočnost, slika na platnu v raznih operetah, kulturnih in zgodovinskih filmih neko zlagano razkošje, sredi katerega se čuti k'noobiskovalec za nekaj ur sicer srečnejšega, a potem tembolj porazno deluje najh siva vsakdanjost. Tako ima film isto vlogo kakor alkohol, nikotin in druga mamila, le s to razliko, da deluje zgolj izključno na duševnost. Zato ima zlasti delavstvo najmanj vzroka, da s svojimi težko prisluženimi denarji podpira svojega največjega razrednega sovražnika. — Zato je odločen boj onim filmom, ki jih po večini kažejo v naših kino dvoranah, dolžnost nas vseh. Žene in matere, ki imajo na svojo rodbino največji vpliv, po katerih se največkrat ravna ostali družinski člani, naj sprejmejo k vsem svojim ostalim dolžnostim še boj tuji filmski propagandi.

O plavanju.

Plavanje spada med najzdravejše sportne panoge in ženska je za ta sport še sposobnejša kakor moški, ker ima žensko telo v primeri v moških večjo zalogo maščobe. Ta zelo zmanjšuje njeno specifično težo in ji tako pribriani pri plavanju mnogo mišične sile. Ker je pa maščoba tudi slab prevodnik toplote, izgubi žensko telo v vodi manj toplote kakor moško in si tako zopet pribriani moči. Plavanje zelo krepi pljuča in je zato najboljša dihalna vaja. Plavanje je pa tudi izvrstna vaja za pravilno telesno držo, saj leži pri plavanju telo skoraj vodoravno in je hrbenica zelo razbremenjena, pri tem pa tudi delujejo na najrazličnejše načine vse mišice trupa in se krepe. Pri plavanju se tudi razbremenijo spodnji organi pritiska drobno, in se tako varujejo pred povešenjem. Iz vsega tega sledi, da je plavanje najboljši protiutež pomehkuženju, ki ga prinaša s seboj sedenji način življenja zlasti po mestih. Zato naj bi ne bilo človeka, ki bi ne znal plavati in naj bi se nikdo ne izgovarjal, da je prestar in preneroden, da bi se pričel plavanju. Matere in očetje naj bi vsako prosto urico porabili za to, da bi šli z otroci vred ven v prosto naravo k vodi, kjer bi naj vsi družinski člani drug drugega vadili in urili v plavanju. Vsak človek mora znati vsaj en slog za prsno in en slog za hrbtno plavanje, ki je še posebno važno, saj omogoči plavanje na hrbtni prijeten in potreben odpočitek. Mladine ne smemo strašiti in jo odvračati od vode, samo pravilno jo moramo k temu navajati.

Češnjev praženec (šmaren).

Lepim črnim češnjam (dva litra za večjo družino) odstrani s strojčkom koščice. Napravi običajno testo za praženec iz moke, rume-njakov, malo soli, sladkorja in vode ali mleka in ga vtepi lepo gladko. Testo pa mora biti zelo gosto, ker potem še itak češnje od-dajo vodo. Ko je testo gladko, primešaš češnje. Dobro je tudi, če primešaš nekoliko pecivnega praška. Končno primešaš še prav narahlo sneg beljakov, nato pa speci praženec kakor običajno.

Nogavice,

kopalne obleke, srajce, rute, perilo vseh vrst, obleke, robce, čepice, blago za posteljino, moško, žensko perilo in obleke, ostanke, vseh vrst pletenin, volno itd, dobite v novi trgovini in pletilnici

„MARA“, Maribor

Koroška 26 (poleg tržnice)

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekomo obstoja nad **37 milijonov din** na pogrebniinah in doti.

Zavaruje za pogrebniino zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za doto mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Splošno konzumno društvo POSAVJE

v ZAGORJU ob Savi r. z. z o. z.

Prodaja svojim članom v prodajalnah Zagorje in Loke vedno sveže in prvovrstno blago po najnižjih dnevnihi cenah. Član zadruga lahko postane vsak, ki plača Din 2⁵⁰ vpisnine in Din 50.— deleža. — Pristopajte k zadrugi, ki bo postala tudi Vaša last in od katere imate le dobiček!